

Strom důvěry – formuláře, dotazovací vrstva a mlčící většina

Obsah

Strom důvěry – formuláře, dotazovací vrstva a mlčící většina.....	1
Úvod.....	2
Posun od hodnocení k meta-hodnocení.....	2
Filtroční profily jako dobrovolné brýle.....	2
Oddělení signálu a interpretace.....	3
Změna referenčního rámce filtrace.....	3
a) Řeší to bubliny bez jejich násilného proražení.....	3
b) Důvěra se stává epistemickým nástrojem, ne hodnocením.....	3
Konkrétní pojmenování tohoto konceptu.....	4
„Nedůvěra“ je tady stejně důležitá jako důvěra.....	4
Co to udělá se systémem (důsledky).....	4
Pozitivní:.....	4
Negativní (a je fér je přiznat):.....	4
Shrnutí bez obalu.....	5
1) Dotazovací vrstva a mlčící většina.....	5
1.1 Zásadní přínos: registrace jako důsledek, ne podmínka.....	6
1.2 Kde jsou skutečná rizika (a nejsou triviální).....	6
2) O hodnocení, formulářích a praktických důsledcích.....	7
2.1 Hodnocení je také tvrzení.....	7
2.2 Co to řeší (velmi důležité).....	7
A) Problém „autority analytika“.....	7
B) Problém skrytých vah a ideologie.....	7
C) Problém „nekonečného regresu“.....	8
2.3 Jak to přesně zapadá do architektury Stromu důvěry.....	8
Velmi důležitá pojistka (doporučení).....	8
Jak to zapsat stručně a přesně?.....	9
Shrnutí jednou větou pomocí AI.....	9
2.4 Omezení explozí kombinací (Pareto, prahy relevance).....	9
“Výsledek” není 1 položka, ale shluk.....	9
Praktický princip (bez matematického detailu):.....	9
Omezení výpočtů podle skupin, období a reputace.....	9
Třetí strany jako výpočetní uzly.....	10
Lokální výpočty uživatele (PC).....	10
Jak to říci stručně.....	10
Co v dokumentu chybí.....	10
Formuláře umožné sledovat tři perspektivy.....	11
A) Osa času.....	11
B) Osa kontextu.....	11
C) Osa perspektivy / důvěry.....	11
Co je skutečně podstatné (a co je společný jmenovatel).....	12
Formuláře jako zdroj specifického napětí.....	13
1) Napětí mezi jednotlivým a agregovaným.....	13
2) Napětí mezi časem a okamžikem.....	13
3) Napětí mezi kontextem a přenosem.....	13
4) Napětí mezi důvěrou a parametry.....	13

Úvod

Strom důvěry není platforma pro distribuci obsahu, jeho propagaci ani optimalizaci dosahu. Je navržen jako dlouhodobé úložiště významu: eviduje obsah, jeho kontexty, interpretace a reputační stopu vztahů, které k němu v čase vznikají.

Neřídí pozornost ani neurčuje, co má být viděno; uchovává, co bylo řečeno, kým, v jakém rámci a s jakou odpovědností.

K orientaci uživateli slouží „hodnotící formuláře s předvolenými parametry“, které jsou součástí jeho profilu. Tyto formuláře a parametry je možno zveřejnit a umožňují, aby se kdokoli mohl dívat „optikou“ tohoto uživatele.

Tento dokument řeší **nejcitlivější vrstvu celého Stromu důvěry**: ne co se hodnotí, ale **kdo hodnotí, jak často, s jakým profilem a s jakou zpětnou vazbou na samotné hodnocení. Ne zákazem, ne autoritou, ale viditelností vzorců hodnocení a odpovědnosti hodnotitele.**

To je přesně místo, kde:

- selhávají sociální sítě,
- selhávají reputační a ratingové systémy,
- vzniká morální hazard („kdo hlídá hlídače“).

Tento dokument vychází z vymezení role systému uvedeného v úvodu dokumentu „Strom důvěry – vysvětlení principů“ a popisuje jednu z jeho aplikačních vrstev.

Posun od hodnocení k meta-hodnocení

To, že:

- hodnocení má vlastní reputační stopu,
- hodnotitel je sám hodnocen (ne morálně, ale strukturálně),
- četnost a vzorce chování hodnotitele jsou sledovatelné,

je zásadní.

Tím se důvěra **přestává tvářit jako názor** a začíná fungovat jako **signál chování v čase**.

To je kompatibilní s cílem:

„ne řídit společnost, ale zlepšit osobní sebezohodnocení“.

Filtrační profily jako dobrovolné brýle

Filtrace není cenzura, protože:

- není povinná,
- není centrální,
- není normativní.

Filtr je **epistemická volba uživatele**, ne zásah systému.

To je velmi důležitý rozdíl.

Oddělení signálu a interpretace

Jedná se o architekturu kde:

- data jsou neutrální,
- interpretace je vrstva,
- filtr je nástroj, nikoli verdikt.

| *Filtry mohou zvyšovat přesnost i zaslepení zároveň!!!*

Změna referenčního rámce filtrace

| místo „jak to vidím já“ →
| „jak to vidí někdo, komu (ne)důvěřuji“
| ... podívat se „optikou“ jiného uživatele

To je zásadní posun:

- z **obsahové** filtrace
- na **relační** perspektivu.

Filtr už není:

| *co chci vidět*

ale:

| *čím chci být konfrontován*

a) Řeší to bubliny bez jejich násilného proražení

Bubliny vznikají, když:

- filtr je stabilní,
- referenční rámec je stále tentýž,
- uživatel nemá důvod měnit perspektivu.

Toto rozšíření dělá přesný opak:

- **nemění obsah**
- **nemění data**
- **nemění pravdivost**
- mění **optiku pozorování**

To je klíčové:

nejde o korekci reality, ale o **rotaci pozorovatele**.

b) Důvěra se stává epistemickým nástrojem, ne hodnocením

Většina systémů chápe důvěru jako:

- souhlas,
- sympatii,
- reputaci.

Strom důvěry ji umožní použít jako:

výběr referenčního bodu poznání

To je blízké vědět:

- neptat se „kdo má pravdu“,
- ptát se „z jaké pozice to vidím“.

Konkrétní pojmenování tohoto konceptu

Filtr neurčuje pravdivost informace.

Určuje z jakého vztahového rámce je informace zobrazena.

Uživatel si může zvolit, zda chce informaci vidět

bez filtru,

skrze vlastní filtrační profil,

skrze filtrační profil jiného subjektu, ke kterému má definovaný vztah důvěry nebo nedůvěry.

Tím:

- filtr ≠ pravda,
- filtr = perspektiva.

„Nedůvěra“ je tady stejně důležitá jako důvěra

Tohle je důležité říct nahlas:

Nedůvěra není negativní hodnocení.

Je to **záměrná volba kontrastu.**

Jinak řečeno:

- důvěra → zesílení signálu,
- nedůvěra → zvýšení pozornosti.

Zobrazení informace skrze subjekt, jemuž uživatel nedůvěřuje, není trestem ani varováním.

Je to forma aktivního vystavení se cizí interpretaci.

To je přesný opak cenzury.

Co to udělá se systémem (důsledky)

Pozitivní:

- rozpadne se statická bublina,
- vznikne **vědomá práce s perspektivou**,
- důvěra přestane být „palcem nahoru“,
- uživatel se učí **pracovat s nesouhlasem bez eskalace**.

Negativní (a je fér je přiznat):

- systém bude kognitivně náročnější,

- část uživatelů to nikdy nepoužije,
- někteří zůstanou ve své bublině záměrně.

Ale to není chyba.

To je **volba uživatele**, ne selhání systému.

Shrnutí bez obalu

rozšíření filtrace o možnost „vidět očima někoho jiného“:

- **řeší bubliny bez násilí,**
- posiluje epistemickou poctivost systému,
- dává důvěře novou, nečekaně silnou funkci,
- a přesně odpovídá tomu, čím Strom důvěry chce být:
nástrojem vědomé práce s pohledem, ne výrobou pravdy.

Zahlcení systému spoustou dotazů se řeší „shlukováním“ parametrů do menšího počtu dotazů, dotazy budou moci dávat pouze skupiny na základě jejich reputace, výsledky dotazů se budou cachovat, případně je budou moci provádět „třetí strany“ nebo samotní uživatelé na svých PC. Potřebná data budou přístupná přes API. Dotazy a jejich výstupy bude opět možno hodnotit.

Aby dotazy měly smysl, je potřeba mít dostatek žádoucích a dobře strukturovaných dat. Systém je umožní získávat pomocí „dotazovacích formulářů“.

Formulář je nástroj sběru jednotlivých tvrzení, dotaz je způsob jejich výběru a seskupení a výstup dotazu je dalším tvrzením vzniklým nad touto množinou.

1) Dotazovací vrstva a mlčící většina

Sytém umožňuje skupinám vytvářet dotazy s nabídkou možných odpovědí. Dotazy i odpovědi mají svůj GUID. Uživatelovy volby pak lze vyhodnocovat s ohledem na jeho reputaci, přihlížet ke vztahům důvěry k jiným uživatelům, skupinám, sledovat případné změny preferencí apod.. Otázky lze slučovat do formulářů, a pokud už na nějakou otázku adresát odpověděl, odpověď mu automaticky předvolí. Formuláře lze přeposílat a zasílat i uživatelům na jejich email, kteří nejsou registrovaní v systému. Jiná skupina může navrhnout svůj dotazník, přitom čerpat z již existujících dotazů a poslat jej na svůj seznam e-mailových adres. V případě, že adresát na formulář odpoví, zaregistruje se uživatelův e-mail a odpovědi na něj budou navázány. Toto umožní zapojit bez nátlaku do systému i "mlčící většinu".

Většina lidí:

- nemá čas diskutovat,
- nechce psát,
- nechce se registrovat,
- nechce „se hádat“.

Ale:

**je ochotna odpovědět na jasnou otázku,
zvláště pokud:**

- přišla z důvěryhodného kontextu,
- je srozumitelná,
- nevyžaduje další kroky.

Řešení:

- **snižuje práh účasti na minimum,**
- přitom **nepřechází do anonymity.**

Odpovědi:

- lze **vážít reputací, důvěrou, vztahy,**
- lze sledovat **změnu v čase** (drift, stabilita),

Formuláře:

- jsou **rekombinovatelné** (reuse otázek),
- jsou **přeposílatelné mimo systém** (e-mail),
- odpověď **nenutí k registraci předem,**
- **registrace vzniká až jako důsledek vyjádření, ne jako podmínka.**

1.1 Zásadní přínos: registrace jako důsledek, ne podmínka

Tohle je možná **nejdůležitější bod celé funkcionality.**

Běžný svět:

| *registruj se → pak se můžeš vyjádřit*

Zde:

| *vyjádři se → a pokud chceš, vznikne ti identita*

To:

- drasticky snižuje odpor,
- ruší pocit „vstupu do systému“,
- zapojuje lidi, kteří by jinak **nikdy nepřišli.**

Z hlediska Stromu důvěry:

- **důvěra vzniká z akce, ne z formuláře.**

1.2 Kde jsou skutečná rizika (a nejsou triviální)

- Skrytá manipulace otázkou
- Iluze reprezentativnosti
- Přetlak dotazníků
- ... a řada dalších

Téma formulářů a související konferenční servere („meotar“) řeší samostatný dokument.

2) O hodnocení, formulářích a praktických důsledcích

Díky rozlišení, že systém:

- **není arbitrem pravdy,**
- **není vydavatelem,**
- **není regulátorem,**

ale je:

- **kalkulačka důvěry,**
- **paměť rozhodnutí,**
- je především **zrcadlo komunitních postojů.**

A kalkulačka **není zodpovědná za výsledek**, jen za správnost výpočtu.

Strom důvěry neříká, co je pravda — ukazuje, kdo a za jakých podmínek tomu věří.

2.1 Hodnocení je také tvrzení

Systém umožní uživatelům a skupinám zveřejnit jejich použití analytických nástrojů, včetně parametrů. I těmto, nazvemě to, zveřejněným **hodnotícím formulářům** se bude moci přidělovat důvěra a nad nimi pak opět dělat další statistická hodnocení.

Strom důvěry nedělá výjimky, nezvýhodňuje hodnotitele, nedává hodnocení privilegium.

Všechno je tvrzení.

Liší se jen **role, kontext a váha.**

2.2 Co to řeší (velmi důležité)

Tímhle jedním rozhodnutím řešíme několik problémů najednou:

A) Problém „authority analytika“

Nikdo nemůže říct:

„Tohle je pravda, protože to spočítal systém / expert / AI.“

Protože:

- výpočet je **zveřejněný**,
- parametry jsou **viditelné**,
- a **samotný výpočet je hodnocen.**

B) Problém skrytých vah a ideologie

Běžné systémy:

- skrývají váhy,
- skrývají metriky,
- tváří se objektivně.

Tady:

- **subjektivita je přiznaná,**
- a tím pádem **kontrolovatelná.**

C) Problém „nekonečného regrese“

Lze namítnout:

„A kdo bude hodnotit hodnotitele?“

Odpověď zní:

kdokoli — stejným mechanismem.

Regres:

- není chyba,
- je **vlastnost otevřeného epistemického systému.**

Strom důvěry ho:

- **nezastavuje silou,**
- **ale pamatuje ho v čase.**

2.3 Jak to přesně zapadá do architektury Stromu důvěry

A) Vznikne primární tvrzení, postoj, myšlenka, dokument, prezentace, teze.
to se nevratně publikuje a nese odpovědnost autora

B) K primárnímu tvrzení se napojí hodnotící postoje jiných uživatelů, skupin, případně mlčící většiny

C) Systémový analytický nástroj sám, ověřitelnou metodou a s kompletní sadou parametrů vygeneruje výstup. Výstupem bude další tvrzení, které ponese odpovědnost hodnotitele a bude možno je opět hodnotit (i samotným systémem).

Všechny tři typy:

- jsou viditelné,
- jsou hodnotitelné,
- mají historii.

Liší se **jen typem role**, ne statusem v systému.

Velmi důležitá pojistka (doporučení)

Aby se to nezvrhlo v „válku grafů“, doporučuji **jedno pravidlo**:

Systém nikdy neprezentuje jeden „výsledek“.
Vždy prezentuje množinu výsledků + jejich kontext.

Žádné „skóre pravdivosti“, ale rozptyl, citlivost na parametry, shluky shody.
Aby Strom důvěry **zůstával nástrojem**, ne soudcem.

Jak to zapsat stručně a přesně?

Strom důvěry umožňuje uživatelům zveřejňovat výsledky analytických nástrojů včetně použitých parametrů, metod a vstupních dat.

Tato hodnocení jsou chápána jako samostatná tvrzení a mohou být dále hodnocena, podporována nebo zpochybňována komunitou.

Systém umožňuje provádět další statistické analýzy nad těmito hodnotícími tvrzeními, aniž by kterékoli z nich získalo privilegovaný nebo autoritativní status.

Shrnutí jednou větou pomocí AI

Ve Stromu důvěry není privilegované ani tvrzení, ani jeho hodnocení – privilegovaná je pouze paměť toho, kdo, jak a s jakými parametry něco posoudil.

2.4 Omezení explozí kombinací (Pareto, prahy relevance)

Když dovolíme libovolné parametry a každý výsledek je nové „hodnotící tvrzení“, dostaneme explozi variant. A to není jen uživatelský problém – je to i epistemický šum: systém začne „vypadat“, že podporuje cokoli, protože vždy existuje parametrizace, která to „vyrobí“.

Řešení není zakázat variace, ale **zavést hierarchii a kanály**, aby variace šly filtrovat, agregovat a auditovat.

“Výsledek” není 1 položka, ale shluk

Když 100 lidí nastaví parametry jen mírně odlišně, nechceme 100 výsledků.
Chceme detekovat podobnost parametrů, sloučit je do shluku a zobrazit:

- rozptyl výsledků,
- typický parametrický střed,
- a reprezentanty (top 3 nejdůvěryhodnější).

Praktický princip (bez matematického detailu):

Výsledky se seskupují podle podobnosti konfigurace a modelu. Shluk se prezentuje jako jeden „balík“ s rozptylem, nikoli jako stovky řádků.

Toto řeší tři problémy najednou: zahlcení, náklady na výpočty a riziko „centrálního arbitra“, které zafixujeme pravidly, aby se to nezvrhlo v chaotické “výpočtové tržiště”.

Omezení výpočtů podle skupin, období a reputace

- **počítat mohou jen skupiny** (ne “veřejně kdokoli”).

Třetí strany jako výpočetní uzly

- výpočetní uzel dostane data přes API (jen to, co smí),
- vrátí výsledek + parametry,
- a ve Stromu důvěry se uloží „hodnoticí tvrzení“.
- vrátí výsledek + parametry,
- a ve Stromu důvěry se uloží „hodnoticí tvrzení“ s:
 - odkazem na ModelId,
 - ParamHash,
 - podpisem/identitou compute uzlu.

Tím dostaneme:

- pluralitu metod,
- konkurenci interpretací,
- žádnou centrální “pravdu”.

Lokální výpočty uživatele (PC)

- uživatel si stáhne dataset (nebo jeho výřez) dle oprávnění,
- spočítá si to lokálně,
- a když chce, **publikuje hodnoticí tvrzení** zpět do skupiny.

Tím se dramaticky snižuje:

- náklad na infrastrukturu,
- riziko “výpočetní oligarchie”,
- a zároveň se zachová auditovatelnost.

Jak to říci stručně

Výpočetní nástroje mohou běžet jako součást instance, na uživatelském zařízení, nebo na serverech třetích stran. Instance Stromu důvěry poskytuje přes API pouze data v rozsahu daném oprávněními a viditelností. Publikace hodnoticích výsledků je limitována skupinovým výpočetním rozpočtem za období, který může být škálován reputací skupiny či rolemi uživatelů. Každý publikovaný výsledek nese standardizovanou obálku (model, parametry, rozsah dat, otisky vstupu/výstupu a identitu výpočetního uzlu), aby byl auditovatelný, slučitelný a hodnotitelný.

Co v dokumentu chybí

Chybí **explicitní pojmenování role formuláře**.

Teď je formulář popisován:

- jako nástroj zapojení,
- jako zdroj dat,
- jako prevence konfliktu.

To vše je správně.

Ale **není řečeno jednou větou, čím formulář je.**

- **Formulář není názor.**
- **Formulář je stopa orientace.**
- **Formulář je orientační bod. Je to signál, který má smysl až ve shluku, čase a vztazích.**
- Formuláře **nevytvářejí jeden výsledek.** Výstupem je shluk, interpretace, ne číslo, další tvrzení.
- **Formuláře nevytváří „hlas lidu“, ale mapu rozptylu orientací.**

Formuláře umožné sledovat tři perspektivy

A) Osa času

- opakované rozesílání téhož formuláře,
- sledování posunu, stability, zlomu,
- návrat ke stejné otázce po události.

Formulář = **časová stopa postoje**, ne výrok.

B) Osa kontextu

- různé skupiny,
- různé konfigurace otázek,
- různé rámování téhož tématu,
- doplňující kontext k existujícím datům.

Formulář = **sonda**, kterou zasazuješ do různých prostředí.

Tady je silná věc, kterou jsi zmínil implicitně:

| *skupina netvoří data od nuly, ale **rozšiřuje již existující paměť***

To je přesně logika Stromu důvěry jako úložiště významu.

C) Osa perspektivy / důvěry

- vážení odpovědí podle důvěryhodnosti,
- možnost vyřazení uživatelů nebo skupin,
- sledování konzistence jednotlivce i kolektivu,
- **volba pohledu optikou jiného uživatele.**

To poslední je mimořádně silné, ale zároveň nebezpečné – proto se jedná o *volitelnou* funkci, ne základ.

Formulář = **vstup do modelu perspektiv, pohledů**, ne neutrální data.

Jeho síla nevzniká:

- z jednoho vyplnění,
- z jedné skupiny,
- z jednoho výstupu,

ale z **možnosti opakování, porovnávání a skládání.**

Formulář ve Stromu důvěry neslouží k určení názoru, ale ke sledování jeho vývoje, konzistence a kontextu v čase a mezi perspektivami.

Formulář nemá předepsaný význam, je to **paměťový senzor**.

- formulář **není cíl**,
- není nositelem pravdy,
- není rozhodovací autoritou,
- ale **nástrojem pozorování změny**.

Systém nerozhoduje a záměrně nedefinuje, k čemu má být formulář použit, protože význam vzniká až kombinací konfigurace, kontextu a interpretace.

Co je skutečně podstatné (a co je společný jmenovatel)

Společný jmenovatel **není účel**, ale:

1. **Strukturovanost**
– odpověď není volný text bez kontextu.
2. **Uložený kontext**
– kdy, kde, k čemu, vůči čemu.
3. **Možnost opakování**
– stejný formulář v jiném čase / skupině / konfiguraci.
4. **Oddělení sběru od výkladu**
– formulář sbírá, interpretace je další krok (a další tvrzení).

Formulář ve Stromu důvěry není definován svým účelem, ale způsobem, jakým jsou odpovědi zasazeny do času, kontextu a vztahů důvěry.

Formulář např. může určit váhu rozložení voleb podle jiných uživatelů.

Hodnotitel může určitá data považovat za „lživá“, volbou parametrů je vyřadit, zatížit opravným koeficientem apod.

„lživé“ ≠ nepravdivé,

*„lživé“ = **nekompatibilní s daným modelem, filtrem nebo perspektivou**.*

Ve Stromu důvěry nejsou nebezpečné výsledky, ale neviditelné parametry.

Proto nejsou výsledky chráněny autoritou a parametry jsou vystaveny důvěře.

Výstup formuláře **není rozhodnutí**,

- je to **interpretovatelný artefakt**,
- podstatné jsou statistické nástroje a hlavně parametry,
- každý výsledek je další tvrzení,
- který sám podléhá hodnocení, důvěře a kritice.

Formuláře jako zdroj specifického napětí

Formulář nevnáší informaci v klasickém smyslu.

Nevnáší ani názor.

Nevnáší ani rozhodnutí.

Vnáší **napětí mezi několika rovinami**, které jinak zůstávají skryté.

1) Napětí mezi jednotlivým a agregovaným

- jednotlivá odpověď je slabá,
- agregace je silnější,
- ale **nikdy se z ní nestane verdikt**.

Napětí:

| *kdy už to „něco znamená“ – a kdy ještě ne?*

2) Napětí mezi časem a okamžikem

- formulář zachytí moment,
- ale smysl vzniká až v čase.

Napětí:

| *je to změna postoje, nebo šum?*

3) Napětí mezi kontextem a přenosem

- stejná otázka v jiném kontextu znamená něco jiného,
- stejné odpovědi v jiném rámci se chovají jinak.

Napětí:

| *je to stabilní názor, nebo reakce na rámování?*

4) Napětí mezi důvěrou a parametry

- data sama nic „neříkají“,
- až parametry rozhodují, co je slyšitelné,
- ale **parametry samy nejsou neutrální**.

Napětí:

| *kdo nese odpovědnost – data, nebo jejich čtení?*

5) Napětí mezi mlčením a vyjádřením

- formulář umožňuje vyjádření bez vystavení,
- zároveň vytváří stopu,
- mlčení neznamena selhání.

Napětí:

| *je to ještě mlčení, nebo už výpověď?*

Tohle napětí je **specifické** právě proto, že:

- není konfliktní,
- není hlasité,
- není rozhodovací,

ale **je trvalé.**

- **Formuláře vytvářejí neodvratitelné napětí.**
- **Formuláře nejsou jen jedním z nástrojů, jsou mechanismem, který automaticky narušuje klid falešné jistoty.**
- **Jakmile jsou odpovědi ukládány v čase a kontextu, vzniká napětí, které nelze odstranit, pouze interpretovat.**

